

Spis treści

Wprowadzenie	11
ROZDZIAŁ I. Nazewnictwo	19
1. Instrument	19
1.1. Dudy	21
1.2. Gajdy	23
1.3. Kozioł	24
1.4. Koza	24
1.5. Siesieńki	25
2. Części dud	26
2.1. Piszczałka melodyczna	26
2.2. Piszczałka burdonowa	28
2.3. Stroiki	30
2.4. Części łączące	31
2.5. Zbiornik powietrza	31
2.6. Ustnik	32
2.7. Mieszek	33
3. Grający na dudach	33
4. Granie na dudach i określenia wykonawcze	35
5. Przeniesienia nazw	36
6. Terminologia instrumentologiczna	39
ROZDZIAŁ II. Zasięgi praktyki dudziarskiej	42
1. Rozprzestrzenienie geograficzne	43
1.1. Wielkopolska i Ziemia Lubuska	45
1.2. Pomorze	61
1.3. Śląsk	63
1.4. Regiony karpackie	63
1.4.1. Beskid Śląski	66
1.4.2. Beskid Żywiecki	67
1.4.3. Babiogórskie	73
1.4.4. Orawa	74
1.4.5. Podhale	74
1.4.6. Huculszczyzna	75
1.5. Inne kraje i regiony	76
1.5.1. Łużyce	77
1.5.2. Czechy, Morawy, Śląsk Czeski	79
1.5.3. Słowacja	80
1.5.4. Węgry	82
1.5.5. Ukraina	83
1.5.6. Białoruś	85

1.5.7. Litwa	87
1.5.8. Kraje południowosłowiańskie	87
1.5.9. Rumunia	89
ROZDZIAŁ III. Sytuacje wykonawcze	91
1. Relikty tradycji	91
1.1. Dla „swoich”	94
1.1.1. W cyklu życia	95
Chrzcziny	96
Wesele	96
Pogrzeb	106
1.1.2. W cyklu kalendarza	107
Gody, Boże Narodzenie	107
Zapusty	110
Obrzędy i zwyczaje wiosenne, Wielkanoc	111
Sobótka, Zielone Świątki	112
Żniwa, dożynki	113
Wielkopolska	115
Regiony karpackie	117
Winobranie	118
„Katarzynki”	118
1.1.3. Tradycyjne wiejskie zabawy	119
1.2. Dla „obcych”	123
1.2.1. W kręgach dworskich	124
1.2.2. W wojsku	124
1.2.3. W kościele	128
1.2.4. W mieście	130
1.2.5. Na pastwisku	131
1.2.6. Wędrownie zarobkowanie	135
2. W rzeczywistości nadprzyrodzonej	142
3. W nurcie folklorystycznym	147
3.1. Zespoły folklorystyczne	153
3.2. Uświetnianie uroczystości	164
3.3. Festiwale i konkursy	170
3.4. Restauracje regionalne i pensjonaty	187
3.5. Środki masowego przekazu	188
3.5.1. Radio	188
ROZDZIAŁ IV. Dudziarze	190
1. Edukacja	195
1.1. Podręcznik	210
2. Sylwetki dudziarzy	211
2.1. Wielkopolska	211
2.1.1. Ostrowskie	211
2.1.2. Krotoszyńskie	213
2.1.3. Jarocińskie	213
2.1.4. Gostyńskie	214
2.1.5. Rawickie	216
2.1.6. Leszczyńskie	217

2.1.7. Kościańskie	218
2.1.8. Grodziskie	221
2.1.9. Poznańskie	221
2.1.10. Szamotulskie	223
2.1.11. Nowotomyskie	223
2.1.12. Wolsztyńskie	234
2.2. Ziemia Lubuska	238
2.2.1. Zielonogórskie	238
2.2.2. Świebodzińskie	240
2.2.3. Międzyrzeczkie	240
2.3. Beskid Śląski	241
2.4. Beskid Żywiecki	252
2.5. Inne regiony beskidzkie	258
2.6. Podhale	259
3. „Obcy” dudziarze	268
4. Pozycja społeczna	269
5. Zarobki	275
6. W literaturze	280
7. W sztukach plastycznych	282
8. W fotografii	287
9. Kulturowanie pamięci	290

ROZDZIAŁ V. Dudy	293
1. Zbiory instrumentów dudowych	293
2. Wytwórcy dud	297
3. Budowa dud	307
3.1. Elementy dud	308
3.1.1. Materiały	310
Piszczałki	310
Stroiki	314
Łączniki	317
Zbiornik powietrza	318
Ustnik	321
Mieszek	322
Zdobienia	322
3.1.2. Sposób wykonania	324
Piszczałki	325
Rozmiary	327
Otwory palcowe	332
Stroiki	336
Łączniki	338
Zbiornik powietrza	341
Ustnik	350
Mieszek	352
Zdobienia	355
4. Gra na dudach	368
4.1. Przygotowanie do gry	369
4.1.1. Uszczelnianie połączeń	369
4.1.2. Strojenie	369

4.2. Pozycja podczas gry	375
4.2.1. Sposób trzymania instrumentu	376
4.3. Palcowanie	377
4.4. Sposób gry	379
4.4.1. Wykorzystanie piszczałek	380
4.5. Konserwacja i przechowywanie dud	382
4.6. Właściwości muzyczne dud	383
4.6.1. Brzmienie	383
4.6.2. Skala	385
4.6.3. Hierarchizacja skali	395
4.6.4. Strój	396
5. Rodzaje dud	401
5.1. Próba klasyfikacji	403
5.1.1. Dudy jednogłosowe	404
5.1.2. Dudy dwugłosowe	408
5.1.3. Dudy trzygłosowe	409
5.1.4. Dudy czterogłosowe	410
5.2. Próba typologii	411
5.2.1. Typ zachodniosłowiański	412
Siesieńki	413
Dudy	415
Kozioł	417
5.2.2. Typ południowosłowiański	421
5.3. Innowacje	423
5.4. Hybrydy	427
5.5. „Obce” dudy	429
6. Cena dud	429
7. Dudy w prezencie	430
8. W tradycyjnych zespołach muzycznych — składy kapel dudziarskich	431
9. Dudy solo	440
10. Jednородne zespoły dudowe	441
10.1. Kapele „instytucjonalne”	442
10.2. Orkiestry	446
ROZDZIAŁ VI. Muzyka dudowa	452
1. Dokumentacja gry	453
1.1. Zapisy nutowe	463
1.2. Nagrania fonograficzne	464
1.3. Rejestracja filmowa i audiowizualna	468
2. Repertuar	471
2.1. Melodie pieśniowe	472
2.2. Formy instrumentalne	476
3. Styl wykonawczy	479
3.1. Wariantywność	491
3.2. Maniery wykonawcze	491
3.2.1. <i>Staccato</i>	494
3.2.2. Pauzy	495
3.2.3. Powtarzanie dźwięków	495

3.2.4. Ozdobniki	496
3.2.5. Wibracja	496
3.2.6. <i>Tremolo</i> , tryl	496
3.2.7. Międzydźwięki	497
4. Dudy w kapeli (rodzaje współgry)	498
5. Dudziarze i śpiew	505
5.1. Wpływ dud na melodykę pieśni	506
6. Specyfika praktyki instrumentalno-tanecznej	511
6.1. Naśladowanie brzmienia dud	512
6.2. Dudy w muzyce nietradycyjnej	513
6.3. Odbiór muzyki dudowej	516
7. Pozamuzyczne funkcje gry i repertuaru	519
8. Dudy i dudziarze w porzekadłach ludowych	519
Zakończenie	521
Bibliografia	523
Summary	547
Przykłady muzyczne	553
Ilustracje	569
Zawartość płyty DVD	587
Indeks	589